

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

Institute of Standards and Industrial Research of Iran

استاندارد ملی ایران

۱۵۰۵۸

چاپ اول

ISIRI

15058

1st. Edition

مداخلات پرستاری -
آویزان کردن پا های بیمار -
آئین کار

**Nursing interventions -
Dangling the patient's legs -
Code of practice**

ICS : 11.020

به نام خدا

آشنایی با مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان مؤسسه* صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادات در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذیصلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شود که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که مؤسسه استاندارد تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱ کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفتهای علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی بهره گیری می شود.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و / یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. مؤسسه می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سا زمانها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، مؤسسه استاندارد این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آنها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این مؤسسه است.

* مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

- 1- International organization for Standardization
- 2 - International Electro technical Commission
- 3- International Organization for Legal Metrology (Organization International de Metrology Legal)
- 4 - Contact point
- 5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد
«مداخلات پرستاری - آویزان کردن پا های بیمار - آئین کار»

رئیس:

میرزا بیگی ، غضنفر
(کارشناس ارشد کارافرینی)
رئیس کل سازمان نظام پرستاری کشور

دبیر:

سالمی ، صدیقه
(کارشناس ارشد آموزش پرستاری)
هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران
معاون فنی سازمان نظام پرستاری کشور

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

پروین ، لیلی
(کارشناس ارشد آموزش پرستاری داخلی جراحی)
کارشناس معاونت فنی سازمان نظام پرستاری کشور

حیدری ، شیوا
(کارشناس ارشد پرستاری بهداشت جامعه)
هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی ارومیه

رضوی ، مریم
(کارشناس پرستاری)
کارشناس معاونت فنی سازمان نظام پرستاری کشور

ریانی ، مسعود
(دکترای پرستاری)
هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی کرمان

سنجری ، مهناز
(کارشناس ارشد پرستاری کودکان)
کارشناس معاونت فنی سازمان نظام پرستاری کشور

شیرازی ، فاطمه
(کارشناس ارشد پرستاری داخلی-جراحی)
کارشناس معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شیراز

محمدی ، فرحناز
(دکترای پرستاری)
هیات علمی دانشگاه توانبخشی و بهزیستی

مدیر پرستاری بیمارستان مصطفی خمینی

میانجی ، شفیقه
(کارشناس ارشد پرستاری)

کارشناس معاونت فنی سازمان نظام پرستاری کشور

مصطفوی ، اشرف
(کارشناس ارشد پرستاری بهداشت جامعه)

مدیر پرستاری دانشگاه علوم پزشکی تهران

وسکوئی ، خورشید
(کارشناس ارشد پرستاری)

پیش گفتار

استاندارد " مداخلات پرستاری - آویزان کردن پا های بیمار - آئین کار " که پیش نویس آن در کمیسیون های مربوط به موجب بند ۵ ماده ۳ قانون سازمان نظام پرستاری مصوب ۸۱/۹/۱۱ مجلس شورای اسلامی توسط سازمان نظام پرستاری تهیه و تدوین شده و در سی و پنجمین اجلاس کمیته ملی استاندارد خدمات مورخ ۸۹/۱۰/۲۲ مورد تصویب قرار گرفته است ، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منابع و مآخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

- بلک وهوکس. پرستاری داخلی و جراحی . ترجمه اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی ۱۳۸۵. تهران
جامعه نگر ، سالمی .

- سازمان نظام پرستاری . استانداردهای خدمات پرستاری. تهران. ۱۳۸۵.

- عالیخانی ، مریم . موسوی ، ملیحه السادات . روش های پرستاری بالینی . انتشارات شهر آب . ۱۳۸۸.

- Jadith schilling. *Nursing Procedures*. Fifth Edition. 2009

- Karen, Holland. *Mini Encyclopaedia of nursing*. 2005

- Smeltzer, Suzanne C. Hinkle, Janice L. Brunner and Suddarth . *Textbook of Medical –Surgical Nursing* . 11th Edition, Philadelphia: Lippincott Co., 2010

- Patricia A. Potter & Anne Griffin Perry . *Fundamentals of Nursing, 7th Edition* .

مداخلات پرستاری - آویزان کردن پاهای بیمار - آئین کار

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد، شناسایی و اجرای اصول کلی مداخلات پرستاری در آویزان کردن پاهای بیمار به منظور خروج از بستر جهت اصلاح وضعیت جریان خون بیمار / مددجو، پیشگیری از بروز سرگیجه موقع خروج بیمار / مددجو از تخت و نمایش طرح گام به گام این خدمت در راستای بهبود کیفیت کار، پیشگیری از خطاهای احتمالی و همچنین امکان اجرای یکسان خدمات می باشد.

این استاندارد برای موارد زیر کاربرد دارد:

الف - در کلیه بخش های اورژانس، عمومی و تخصصی در صورت نیاز به این خدمت برای ارائه مراقبت های پرستاری یکسان و روشن.

ب - در مراجع قضائی به منظور سندی قیاسی برای بررسی کیفیت اقدامات انجام شده.

۲ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد ملی ایران به آن ها ارجاع داده شده است. بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد محسوب می شود.

در صورتی که به مدرکی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه ها و تجدید نظرهای بعدی آن مورد نظر این استاندارد ملی ایران نیست. در مورد مدارکی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آن ها ارجاع داده شده است، همواره آخرین تجدید نظر و اصلاحیه های بعدی آن مورد نظر است.

استفاده از مراجع زیر برای کاربرد استاندارد الزامی است:

۱-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۰۹، مداخلات پرستاری - شستن دست ها - آیین کار

۲-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۰۸، مداخلات پرستاری - اندازه گیری فشارخون - آیین کار

۳-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۲۸، مداخلات پرستاری - ارزیابی تنفس - آیین کار.

۴-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۳۲، مداخلات پرستاری - ارزیابی نبض رادیال - آیین کار.

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد، اصطلاحات و تعاریف زیر به کار می رود:

۱-۳

پرستار

فردی که موفق به کسب دانشنامه کارشناسی در رشته پرستاری گردیده است.

۲-۳

بهبیار

فردی دارای دیپلم بهیاری که تحت نظارت کلی در یک واحد بهداشتی و درمانی در فعالیت های پرستاری همکاری داشته و همچنین ممکن است در زایمان های طبیعی زنان باردار کمک نموده و از مادران و نوزادان مراقبت نمایند .

۳-۳

کمک پرستار

فردی دیپلمه که طی یک دوره آموزشی مرتبط ، آموزش های لازم در زمینه انجام اموری از قبیل اجرای دستورات بهداشتی و درمانی و کمک به پرستاران و بهیاران را فرا گرفته و تحت نظارت کلی این خدمات را در بیمارستان جهت مددجویان / بیماران ارائه می دهد .

۴-۳

مددجو / بیمار

شخصی که برای دریافت خدمات درمانی به یکی از مراکز بهداشتی / درمانی مراجعه می کند .

۵-۳

هیپوتنشن ارتوستاتیک

منظور همان افت فشار خون وضعیتی است .

۶-۳

علائم حیاتی

عمده ترین مقیاس های بدن که بررسی می شوند ، درجه حرارت ، نبض ، فشارخون ، تعداد تنفس و اشباع اکسیژنی می باشند . این مقادیر نشانه اثر بخشی عملکرد گردش خون ، تنفس ، اعصاب و غدد اندوکرین می باشند و به علت اهمیت شان آن ها را علائم حیاتی می نامند .

۷-۳

تزریق

تزریق یک مایع به داخل بخشی از بدن اعم از بافت زیر جلدی ، داخل عروق یا داخل یک عضله .

۸-۳

پانسمان

هر وسیله ای که برای پوشاندن و محافظت از زخم به کار می رود .

۹-۳

گزارش کتبی

نوشته ای قانونی است که در بردارنده کلیه فعالیت های انجام شده برای بیمار از جمله بررسی ، تشخیص و برنامه ریزی ، اجرا و ارزشیابی می باشد . پس از جمع آوری یافته های عینی و ذهنی بیمار این اطلاعات در

پرونده بیمار ثبت می شود . این اطلاعات برای آسانی امر مراقبت و حفظ مدارک قانونی و مالی استفاده می شود و همچنین به تحقیقات و تجزیه و تحلیل تصمیم گیری ها کمک می کند .

۱۰-۳

گیجی

اختلال حس ارتباط با فضا ، احساس وجود نوعی حرکت در داخل سر ، سرگیجه ، اختلال تعادل .

۱۱-۳

مسکن

مسکن ها گروهی از داروها هستند که باعث از بین رفتن درد می شوند ، این داروها بر اساس تاثیر بر سیستم اعصاب مرکزی و اعصاب محیطی به دو گروه تقسیم می شوند .

۱۲-۳

انسزیون

بریدن یا برش با استفاده از یک ابزار تیز / عمل بریدن .

۱۳-۳

چهار پایه زیر پایی

چهارپایه ای که زیر و کنار تخت بیمار قرار داده می شود تا بیمار جهت بالا رفتن و پایین آمدن از تخت از آن استفاده کند .

شکل ۱ - چهار پایه زیر پایی

۱۴-۳

میز تخت

میز مستطیل شکل که زیر آن دارای چرخ بوده و ارتفاع آن قابل تنظیم است . این میز روی تخت بیمار قرار می گیرد .

شکل ۲- میز تخت

۴ اهداف مداخله ای

- ۱-۴ اصلاح وضعیت جریان خون بیمار / مددجو .
- ۲-۴ پیشگیری از بروز سرگیجه موقع خروج بیمار / مددجو از تخت .

۵ حداقل وسایل مورد نیاز

- ۱-۵ میزکنار تخت
- ۲-۵ زیر پای
- ۳-۵ دمپایی یا کفش راحت

۶ روش انجام کار

- ۱-۶ بررسی دستور پزشک مبنی بر زمان خروج مددجو / بیمار از بستر .
- ۲-۶ شستن دست ها مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۰۹ .
- ۳-۶ آماده کردن وسایل مورد نیاز .
- ۴-۶ ارائه توضیحات لازم در مورد فرایند کار .
- ۵-۶ سوال از مددجو / بیمار در مورد درد یا احساس ضعف .
- ۶-۶ بررسی دستور پزشک مبنی بر تزریق یک مسکن در صورت داشتن درد یا ضعف .
- ۷-۶ منتظر ماندن به مدت ۳۰ دقیقه تا ۶۰ دقیقه جهت اطمینان از اثر بخشی دارو .
- ۸-۶ کنترل علائم حیاتی مددجو / بیمار به منظور حصول اطمینان از عدم افت فشار خون ، سرگیجه یا ضعف مددجو / بیمار مطابق با استانداردهای ملی ایران شماره های ۱۵۰۰۸ ، ۱۵۰۲۸ و ۱۵۰۳۲ .
- ۹-۶ آموزش به مددجو / بیمار جراحی شده در مورد قرار دادن دست خود روی پانسمان محل برش در صورتی که مددجو / بیمار احساس درد در ناحیه برش جراحی می کند .

۶-۱۰ جمع کردن وسایل اطراف مددجو / بیمار به منظور جلوگیری از سقوط آن ها در اثر تماس مددجو / بیمار .

۶-۱۱ قفل کردن چرخ های تخت .

۶-۱۲ بالا آوردن تدریجی سر تخت تا ۴۵ درجه .

۶-۱۳ نزدیک کردن پاهای مددجو / بیمار به لبه تخت .

۶-۱۴ باز کردن پاها به اندازه عرض شاننه ها به طوری که پاهای پرستار نسبت به تخت حالت اریب داشته باشد و پای نزدیک به سر تخت در قسمت جلوتر و پای دیگر عقب تر باشد .

شکل ۳ - نحوه قرار گرفتن پاها

۶-۱۵ به منظور حمایت از سر و گردن مددجو / بیمار دست نزدیک تر به سر تخت زیر شاننه ی بیمار / مددجو قرار داده می شود و دست دیگر پشت ران های مددجو / بیمار قرار می گیرد .

۶-۱۶ کشیدن آرام ران های مددجو / بیمار به طرف بیرون تخت در حالی که پرستار با چرخش روی پاشنه پای خود پاهای مددجو / بیمار را از تخت خارج می کند .

۶-۱۷ آویزان کردن پاهای مددجو / بیمار .

۶-۱۸ توجه به علایم و نشانه های افت فشار خون وضعیتی مانند غش ، سرگیجه ، سیاهی رفتن چشم و نظایر آن .

۶-۱۹ کنترل ضربان نبض و فشار خون مددجو / بیمار در صورت وجود هر یک از علائم فوق .

۶-۲۰ قرار دادن مددجو / بیمار در وضعیت راحت در صورتی که ضربان نبض بیش از ۲۰ ضربه در دقیقه نسبت به قبل از شروع فن افزایش داشت .

۶-۲۱ تکرار فن از بند ۶-۱۲ پس از استراحت مددجو / بیمار .

۶-۲۲ قرار دادن میز کنار تخت جلوی مددجو / بیمار جهت حمایت مددجو / بیمار و پیشگیری از سقوط وی .

۶-۲۳ قرار دادن یک عدد بالش روی میز و زیر دستان مددجو / بیمار .

۶-۲۴ ثبت اطلاعات و یافته ها شامل :

- الف - ارزیابی و ثبت شرایط مددجو / بیمار .
- ب - نوع و تاریخ و زمان انجام کار .
- پ - ثبت اسامی همکاران در صورت کمک گرفتن از سایر افراد .
- ت - طول زمان فن و مشکلات احتمالی و مراقبت های پرستاری انجام شده .

۷ شرایط انجام کار

- ۱-۷ دقت و صحت در انجام کار .
- ۲-۷ حفظ حریم و حرمت مددجو / بیمار .
- ۳-۷ ارائه توضیحات لازم به مددجو / بیمار .

۸ شرایط ارائه دهنده خدمت

این فرایند کار توسط پرستار ، بهیار و کمک پرستار و در کلیه بخش ها در صورت نیاز برای مددجو / بیمار انجام می گیرد .

پیوست الف

(الزامی)

حقوق مددجو / بیمار

الف-۱ مددجو/ بیمار حق دارد در اسرع وقت درمان و مراقبت مطلوب، مؤثر و همراه با احترام کامل را بدون توجه به عوامل نژادی فرهنگی و مذهبی از گروه درمان انتظار داشته باشد.

الف-۲ مددجو/ بیمار حق دارد در خصوص مراحل تشخیص، درمان و سیر پیشرفت بیماری خود اطلاعات ضروری را شخصاً و یا در صورت تمایل از طریق یکی از وابستگان از پزشک معالج درخواست نماید به طوری که در فوریت‌های پزشکی این امر نباید منجر به تأخیر در ادامه درمان یا تهدید جانی مددجو/ بیمار گردد.

الف-۳ مددجو/ بیمار حق دارد قبل از معاینات و اجرای درمان اطلاعات ضروری در خصوص عوارض احتمالی و یا کاربرد سایر روش‌ها را در حد درک خود از پزشک معالج دریافت و در انتخاب شیوه نهایی درمان مشارکت نماید.

الف-۴ مددجو/ بیمار حق دارد در صورت تمایل شخصی و عدم تهدید سلامتی آحاد جامعه طبق موازین قانونی رضایت شخصی خود از خاتمه درمان را اعلام و یا به دیگر مراکز درمانی مراجعه نماید.

الف-۵ مددجو/ بیمار حق دارد جهت حفظ حریم شخصی خود از محرمانه ماندن محتوای پرونده پزشکی، نتایج معاینات و مشاوره‌های بالینی جز در مواردی که براساس وظایف قانونی از گروه معالج استعلام صورت می‌گیرد اطمینان حاصل نماید.

الف-۶ مددجو/ بیمار حق دارد از رازداری پزشک و دیگر اعضای تیم معالج برخوردار باشد لذا حضور بالینی افرادی که مستقیماً در روند درمان شرکت ندارند موقوف به کسب اجازه بیمار خواهد بود.

الف-۷ مددجو/ بیمار حق دارد با کسب اطلاع کامل از نوع فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی بیمارستان که بر روند سلامتی و درمان او مؤثرند تمایل و رضایت شخصی خود به مشارکت درمانی را اعلام و یا در مراحل مختلف پژوهش از ادامه همکاری خودداری نماید.